

ਮਾਫ਼ ਮਾਰਧੰਗ
ਮ. III

੨੪੮੨੮

ਪ੍ਰੋ. ਡਾ. ਜੀ. ਡੀ. ਸਿੰਘ

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાષ્ટ્ર વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૪૮૨૯ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ બાલ પ્રાર્થના

વિષય ૨ : ૪

વિદ્યામંદિરની પ્રાર્થના

ॐ સહનાવવતુ । સહ નૌ ભુનક્તુ । સહ વીર્ય
કરવાવહૈ । તેજસ્વિ નાવધોતમસ્તુ । મા વિદિષાવહૈ ।
ॐ શાન્તિઃ શાન્તિઃ શાન્તિઃ ॥ ૧

આપણા બંનેનો તે સાથે વિકાસ કરો.
આપણા બંનેનું તે સાથે પાલન કરો. આપણે
સાથે પુરુષાર્થ કરીએ. આપણું અધ્યયન તેજસ્વી
થાઓ. આપણે એકબીજાનો દેવ ન કરીએ.
ૐ શાન્તિઃ શાન્તિઃ શાન્તિઃ

ૐ અસતો મા સદ્રમય । તમસો મા જ્યોતિ-
ર્ગમય । મૃત્યોર્માઽમૃતં ગમય ॥ ૨

(હે પ્રભો !) મને અસતમાંથી સતમાં
લઈ જા; અંધકારમાંથી પ્રકાશમાં લઈ જા;
મૃત્યુમાંથી અમૃતમાં લઈ જા.

યોઽન્તઃ પ્રવિશ્ય મમ વાચમિમાં પ્રસુપ્તામ્

સંજીવયત્યસ્થિલશક્તિધરઃ સ્વધામ્ના

અન્યાંશ્ચ હસ્તચરણશ્રવણત્વગાદીન્

પ્રાણાન્નમો ભગવતે પુરુષાય તુમ્યમ્ ૩

હે સર્વશક્તિમાન ! તું મારા હૃદયમાં વાસ કરે છે. તારા તેજથી મારી સૂતેલી વાણીને જાગ્રત કરે છે; મારા હાથ પગ, કાન, ત્રણ વગેરે અન્ય પ્રાણોમાં પ્રાણ રહે છે, એવા હે ભગવાન, તને મારા હૃદયને નમસ્કાર હજી.

વ્યાયામ મંદિરની પ્રાર્થના

મનોજવં માસ્તુ તુલ્ય વેગં

જિતેન્દ્રિયમ્ બુદ્ધિમતાંઞ્ચરિષ્ઠમ્

વાતાત્મજં વાનરયૂથમુખ્યમ્

શ્રીરામદૂતં શરણં પ્રપદ્યે

મનના જેવી ગતિવાળા, પવન જેવા વેગવાળા જિતેન્દ્રિય, બુદ્ધિમાનોમાં શ્રેષ્ઠ પવનસુત, વાનરસેનાના સેનાપતિ, શ્રીરામદૂત (હનુમાન)ને શરણે જઈ છું.

સવારની પ્રાર્થના

મૂકં કરોતિ વાચાલં પંગું લઙ્ઘયતે ગિરિમ્

યત્કૃપા તમહં વંદે પરમાનંદમાધવમ્ ૧

જેની કૃપા મૂગાને વાણી આપે છે; અને
પાંગળાને પર્વત ઓળંગાવે છે તે પરમાનંદ
માધવને હું વંદન કરું છું.

ગુરુર્બ્રહ્મા ગુરુર્વિષ્ણુર્ગુરુર્દેવો મહેશ્વર:

ગુરુ: સાક્ષાત્ પરબ્રહ્મ તસ્મૈ શ્રીગુરવે નમ: ૨

ગુરુ એજ બ્રહ્મા છે, ગુરુ એજ વિષ્ણુ છે,
ગુરુ એજ મહાદેવ છે; ગુરુ સાક્ષાત્ પરબ્રહ્મ છે:
તે શ્રી ગુરુને હું નમસ્કાર કરું છું.

કરચરણકૃતં વાક્કાયજં કર્મજં વા

શ્રવણનયનજં વા માનસં વાડપરાધમ્

વિહિતમવિહિતં વા સર્વમેતત્ ક્ષમસ્વ

જય જય કરુણાબ્ધે શ્રીમહાદેવ શમ્ભો ૩

હાથ વડે કે પગ વડે, વાણીથી કે
શરીરથી, કાનથી કે આંખથી હું જે કંઈ અપ-
રાધ કરું, તે કર્મથી ઉત્પન્ન થયેલો હોય કે

માત્ર માનસિક હોય, અમુક ક્યું તેથી હોય કે
અમુક ન ક્યું તે કારણે હોય, હે દયાસાગર
કલ્યાણકારી મહાદેવ, તે બધાની મને ક્ષમા કર.
તારો જયજયકાર થાઓ.

न त्वहं कामये राज्यं न स्वर्गं नापुनर्भवम्

કામયે દુઃખતપ્તાનાં પ્રાણિનામાર્તિનાશનમ્ ૪

હું નથી રાજ્યની ઇચ્છા કરતો, કે
નથી સ્વર્ગની ઇચ્છા કરતો. અરે! મોક્ષનીયે
મને ઇચ્છા નથી; દુઃખથી તવાયેલાં પ્રાણી-
માત્રની પીડા દૂર થાય એટલું જ હું ઇચ્છું છું.

स्वस्ति प्रजाभ्यः परिपालयन्तां

ન્યાય્યેન માર્ગેણ મહીં મહીશા :

गोब्राह्मणेभ्यः शुभस्तु नित्यम्

લોકાઃ સમસ્તાઃ સુખિનો ભવન્તુ ૫

પ્રજાનું કલ્યાણ થાઓ, રાજાઓ ન્યાયને
રસ્તે પૃથ્વીનું પાલન કરો, હંમેશા ગાયં ને
બ્રાહ્મણનું બલું થાઓ અને સમસ્ત લોકો
સુખી થાઓ.

ત્વમેકં શરણ્યં ત્વમેકં વરેણ્યમ્

ત્વમેકં જગત્પાલકં સ્વપ્રકાશમ્

ત્વમેકં જગત્કર્તૃપાતૃપ્રહર્તૃ

ત્વમેકં પરં નિશ્ચલં નિર્વિકલ્પમ્ ૬

તુંજ એક શરણ્યુ લેવા જેવો છે—આશ્રયતું
સ્થાન છે. તુંજ એક ઇચ્છવા લાયક છે—વરવા
લાયક છે. તુંજ એક જગતનો પાલનદાર છે
અને પોતાનાજ પ્રકાશથી પ્રકાશમાન છે. તુંજ
એક આ સૃષ્ટિનો ઉત્પન્ન કરનાર, પાલન કરનાર
અને સંહાર કરનાર છે, અને તુંજ એક નિશ્ચલ
અને નિર્વિકલ્પ છે.

વયં ત્વાં સ્મરામો વયં ત્વાં ભજામો

વયં ત્વાં જગત્સાક્ષિરૂપં નમામઃ

સદેકં નિધાનં નિરાલંબમીશમ્

ભવામ્ભોધિપોતં શરણ્યં વ્રજામઃ ૭

અમે તારું સ્મરણ્યુ કરીએ છીએ. અમે
તને ભજીએ છીએ. જગતના સાક્ષીરૂપ તને
અમે નમીએ છીએ, સત્સ્વરૂપ, એક માત્ર

નિધાન, અને કશાનો આધાર ન લેનાર એવા,
આ ભવસાગરમાં વહાણરૂપ ઇશ્વરને અમે શરણ
બધએ છીએ.

સાયંકાળની પ્રાર્થના

યં બ્રહ્મા વરુણેન્દ્રરુદ્રમસ્તુ: સ્તુન્વન્તિ દિવ્યૈ: સ્તવૈ-
ર્વેદૈ: સાંગપદક્રમોપનિષદૈર્ગાયન્તિ યં સામગા:
ધ્યાનાવસ્થિતદ્રુતેન મનસા પશ્યન્તિ યં યોગિનો
યસ્યાન્તં ન વિદુ: સુરાસુરગણા દેવાય તસ્મૈ નમ: ૧

બ્રહ્મા, વરુણ, ઇન્દ્ર, રુદ્ર અને પવનો દિવ્ય
સ્તોત્રોથી જેમની સ્તુતિ કરે છે, સામવેદનું
ગાન કરનારા મુનિઓ અંગો, પદ, ક્રમ અને
ઉપનિષદ સાથે વેદોથી જે પરમાત્માની સ્તુતિ
કરે છે, યોગીઓ સમાધિ ચલાવેને પરમાત્મામાં
રહેલા મન વડે જેમનાં દર્શન કરે છે, અને
દેવતાઓ તથા દૈત્યો જેમના મહિમાના પારને
પામતા નથી, તે પરમાત્માને હું નમસ્કાર કરું છું.

વિષ્ણુર્વા ત્રિપુરાન્તકો ભવતુ વા બ્રહ્મા સુરેન્દ્રોઽથવા
 માનુર્વા શશલક્ષ્ણોઽથ ભગવાન્ બુદ્ધોઽથ સિદ્ધોઽથવા
 રાગદ્વેષવિષાદિમોહરહિતઃ સત્વાનુકંપોદ્યતો

યઃ સર્વૈઃ સહ સંસ્કૃતો ગુણગણૈસ્તસ્મૈ નમઃ સર્વદા ૨

બલે એ વિષ્ણુ હોય કે મહાદેવ
 હોય, બ્રહ્મા હોય કે ઇન્દ્ર હોય, અથવા સૂર્ય
 કે ચંદ્ર હોય, કે ભગવાન બુદ્ધ કે મહાવીર
 હોય, -જે કોઈ રાગ અને દ્વેષરૂપી ઝેરની પીડાથી
 આવતી મૂર્છાથી રહિત હોય, જીવમાત્ર પર
 અનુકંપાથી ભરેલો હોય, સર્વ ગુણગણોથી
 સંસ્કાર પામેલો હોય તેને નિરંતર નમસ્કાર છે.

અસિતગિરિસમં સ્યાત્ કજ્જલં સિંધુપાત્રે

સુરતસ્વરશાખા લેખિની પત્રમુર્વી

લિખતિ યદિ ગૃહીત્વા શારદા સર્વ કાલં

તદપિ તવ ગુણાન્નામીશ પારં ન યાતિ ૩

મહાસાગરરૂપી ખડિયામાં નિલગિરિ પર્વ-
 તના જેટલું કાબળ હોય, શ્રેષ્ઠ દૈવી કલ્પવૃક્ષની
 શાખાની કલમ ખનાવી હોય અને તે કલમ

ગ્રહણ કરીને પૃથ્વીરૂપી કાગળ પર સાક્ષાત્
સરસ્વતી દેવી સર્વકાળ લખ્યા કરે તોપણ હે
નાથ ! તારા ગુણોનો પાર આવે તેમ નથી.
થં શૈવાસ્સમુપાસતે શિવ इति ब्रह्मेति वेदान्तिनो
बौद्धा बुद्ध इति प्रमाणपटवः कर्तेति नैयायिकाः
अर्हन्नित्यथ जैनशासनरताः कर्मेति मीमांसकाः
सोऽयं नो विदधातु वाञ्छितफलं त्रैलोक्यनाथो हरिः ४

જેને શિવના ઉપાસકો ‘શિવ,’ વેદા
ન્તીઓ ‘બ્રહ્મ’, બૌદ્ધો ‘બુદ્ધ,’ પ્રમાણુકુશળ
નૈયાયિકો ‘કર્તા’, જૈન ધર્મવાળાઓ ‘અર્હન’
અને મીમાંસકો ‘કર્મ’ એવા નામથી ઉપાસે છે,
તે ત્રણ લોકોનો નાથ શ્રીહરિ અમને વાંછિત ફળ
આપો.

सर्वत्र सुखिनः सन्तु सर्वे सन्तु निरामयाः
सर्वे भद्राणि पश्यन्तु मा कश्चिद् दुःखमाप्नुयात् ५

આ જગતમાં સધળાં સુખી થાઓ, સધળાં
નિર્વિકાર થાઓ, સધળાં કલ્યાણને મેળવો અને
કોઈપણ દુઃખી ન રહો.

૧

નરસિંહ મહેતો-

અખિલ જ્ઞાતાંડમાં એક તું શ્રીહરિ
જુજવે રૂપે અનંત ભાસે,
દેહમાં દેવ તું, તેજમાં તત્ત્વ તું
શૂન્યમાં શબ્દ થઈ વેદ વાસે.-૧

પવન તું, પાણી તું, ભૂમિ તું બૂધરા
વૃક્ષ થઈ ફૂલી રહ્યા આકાશે,
વિવિધ રચના કરી અનેક રસ લાવીને
શિવ થઈ જીવ થયો એજ આશે.-૨

વેદ તો એમ વદે શ્રુતિ સ્મૃતિ સાખ દે
કનક કુણ્ડલ વિષે ભેદ નહોયે,
ધાટ ધડમા પછી નામરૂપ જુજવાં
અંતે તો હેમતું હેમ હોયે.-૩

વૃક્ષમાં ખીજ તું, ખીજમાં વૃક્ષ તું
જોઈ પટંતરો એજ પાસે,
મણે નરસૈયો એ મન તણી શોધના
પ્રીત કરે પ્રેમથી પ્રગટ થાશે.-૪

મીરાંબાઈ-

૨

નહિ રે વિસાઈ હરિ, અંતરમાંથી નહિ રે૦ ધ્રુ૦

જલ જમુનાનાં પાણી રે જાતાં

શિર પર મટકી ધરી-૧

આવતાં ને જાતાં મારગ વચ્ચે

અમૃતજલ વસ્તુ જડી-૨

આવતાં ને જાતાં વૃન્દા રે વનમાં

ચરણ તમારે પડી-૩

પીળાં પીતામ્બર જરકશી જામા

કેસર આડ કરી-૪

મેર મુગટને કાને રે કુંડલ

મુખ પર મેરલી ધરી-૫

બાઈ મીરાં કહે પ્રભુ ગિરિધરના ગુણ

વિઠ્ઠલ વરને વરી-૬

જરકશી: કસબી.

૧લી પ્રાર્થના:-+વાસે: વાસો કરે. લાવીને: મૂકીને.

પટતરો: રૂપાંતરો. પાસે: પ્રકારે. શોધના: શુદ્ધિ.

ભોળાનાથ-

૩

(મહિદીપ છંદની ચાલ)

દીનનો દયાળ છોડી કાને શરણુ જાઉં...દ્રુવ.
માત તાત જાણી પ્રભુ, ચરણપ્રતિ ધાઉં;
પામીને પ્રસાદ પૂર્ણ કૃતિ કૃતાર્થ થાઉં-દીનનો.
નીતિ-ભક્તિરૂપ પુણ્ય તીર્થમાં હું નાહું;
પરમદૃષ્ટ^૧ બ્રહ્મની હું સ્તુતિ ગુણ ગાઉં-દીનનો.
પ્રભુ કૃપાનિધાનની હું પૂર્ણ કૃપા ચાહું;
સંકટ સમય નાથ પલ્લવ^૨ હું સાહું-દીનનો.
નમી નમી પરાતપરા^૩ હું તારે ચરણુ અંતું;
પ્રેમ પુણ્ય અંજલિ^૪ પ્રભુપદે વધાવું-દીનનો.

૪

પ્રભાતીઉં

અખિલ બ્રહ્માંડના નાથને નિત્ય હું,
પ્રેમ-ભક્ત થકી પાપ લાગું;
દુર્મતિ ટાળી સન્મતિ સદા આપશે.
એજ વરદાન ભગવાન માગું-૧
૧ ઇચ્છેલો. ૨ પાલવ ૩ પરમેશ્વર. ૪ ખેળો.

સત્ય સચ્ચિદ્ધના^૧ સાક્ષી સર્વોત્તમા,
 સર્વદા દ્વેષ કલ્યાણહતા;
 પરમ કરુણા થકી, પ્રાણી માત્રો તથા,
 ચિત્તને દો, તમે શાન્તિ શાતા.-૨
 અદ્વયમતિ હું પ્રભુ સ્તવન તે શું કરું,
 નમ્ર ભાવે તને નિત્ય વંદું;
 નીતિ સન્માર્ગમાં બુદ્ધિ પ્રેરી સદા,
 સદગતિ આપશે ન્યાયસિંધુ-૩
 દાર તારે પ્રભુ આવી વિનતિ કરું,
 નવ કદિ ચરણથી વિમુખ કરશે,
 પતિતપાવન પ્રભુ પ્રાર્થનાઓ સુણી,
 વરદ^૨ શુભ હસ્ત મુજ શીર્ષ ધરશે-૪
 નમી નમી નિત્ય પ્રભુ પ્રાર્થના હું કરું,
 ચિત્તમાં પ્રેમ ભાવી સ્વીકારો;
 સિદ્ધિ આપો સદા શુદ્ધ ઉદ્યોગમાં,
 વિઘ્ન આપત્તિ સર્વે નિવારો-૫

નિત્ય સાષ્ટાંગ નમી નાય તમને કહું,
 રાખી સંપૂર્ણ પ્રભુ પ્રેમભક્તિ;
 ત્રિવિધ પુરૂષાર્થ સંપૂર્ણ હું ભોગવી,
 પામું તારી પ્રભુ સમિપ મુક્તિ-૬

૫

તોટક

પરમેશ્વર પૂર્ણ કૃપાલ તમે,
 નમીએ મળી ભક્ત સમસ્ત અમે;
 વિનતિ વિભુ સર્વ ચિતે ધરશે,
 પરિતાપ કૃપાથી બધા હરશે - ૧

જગદીશ તમે જગધારક છો,
 સહુ પ્રાણી તણા બચહારક છો;
 જનમંડળને સુખકારક છો,
 પ્રભુ તારક તારક તારક છો. - ૨

પ્રભુ હે ! પ્રભુ હે ! પ્રભુ હે ! પ્રભુ હો,
 અપરાધ ક્ષમા કરશે પ્રભુ હે ! ;
 પ્રણમી પ્રણમી તમને કહીએ-
 પરમાર્થનું સાધન દો અમને. - ૩

પ્રભુ દોષ કદાપિ ન લક્ષ ધરો,
કરુણામય દષ્ટિ કૃપાથી કરો;
નથી કોઈ, વિના પ્રભુ બેલી ખરો,
મનના સહુ મંગલ અર્થ પૂરો.—૪

સહુ કિલ્મિષ^૧ કલેશ તમે હરશો,
પ્રભુભક્તિ સદા હૃદયે ભરશો;
તવ મંગલ હસ્ત શિરે ધરશો,
અભિષેક કૃપાબલથી કરશો.—૫

જય દેવ દયાનિધિ વિશ્વપતિ,
કરુણા કરી દો અમને સુમતિ;
ઉપકાર અમે પ્રભુના રમરીએ,
જનમંગલ કાર્ય સદા કરીએ.—૬

પ્રભુ મંગલ મંગલ ભાવ ધરો,
ભય દુઃખ વિપત્તિ સમસ્ત હરો;
કરુણામય દષ્ટિ કૃપાથી કરો,
મનના પ્રભુ સર્વ મનોર્થ પૂરો. ૭

કેશવલાલ—

૬

દીનાનાથ દયાળ નટવર હાથ મારો મૂકશો માં,
 હાથ મારો મૂકશો માં, હાથ મારો મૂકશો માં—ધ્રુવ૦
 આ મહા ભવસાગરે, ભગવાન હું બૂલો પડ્યો છું,
 ચૌદલોકનિવાસ અપનાકાન્ત! આ તક ચૂકશો માં—૧
 ઓથ દશ્વિર આપની, સાધન વિષે સમજું નહિ હું,
 પ્રણતપાલક! પોત જોઈ, શંખ આખર ડુંકશો માં—૨
 માત તાત સગાં સહોદર, જે કહું તે આપ મારે,
 હે કૃપામૃતના સરોવર! દાસ સાર સૂકશો માં—૩
 શરણ કેશવલાલનું છે, ચરણ હે હરિરામ તારું
 અખિલ નાયક! આસમય, ખેડે મશે પણ ખૂટશો માં—૪
 પોત=જાત. મશે=ખહાને. ખૂટશોમાં—દગો દેશો નહિ.

૭

મારી નાડ તમારે હાથ, હરિ સંભાળજો રે,
મુજને પોતાનો જાણીને, પ્રભુપદ પાળજો રે.-ધ્રુવ.

પથ્યાપથ્ય નથી સમજાતું, દુઃખ સદૈવ રહે ઉભરાતું,
મને હશે શું થાતું, નાથ નિહાળજો રે.-૧

અનાદિઆપવૈદ્યઝોસાચા, ક્રોધઉપાયવિષેનહિકાચા,
દિવસ રહ્યા છે ટાંચા વેળા વાળજો રે.-૨

વિશ્વેશ્વર શું હજી વિસારો. બાજી હાથજતાંકાંહારો?
મહા મુંઝારો મારો, નટવર ટાળજો રે.-૩

કેશવહરિ મારુંશું થાશે ધાણુ વળ્યો શું ગઢ ઘેરાશે,
લાજ તમારી જાશે, ભૂધર ભાળજો રે.-૪

ટાંચા-ટુંકા.

કલ્પાપી-

૮

ગઝલ.

જ્યાં જ્યાં નઝર મારી હરે યાદી ભરી ત્યાં આપની;
 આંસુ મંહીએ આંખથી યાદી ઝરે છે આપની !
 જોઉં અહીં ત્યાં આવતી દરિયાવતી મીઠી લહર;
 તેની ઉપર ચાલી રહી નાણુક સવારી આપની !
 તારા ઉપર તારાતણાં ઝુમી રહ્યાં જે ઝુમખ્યાં;
 તે યાદ અપે આંખને ગેબી કચેરી આપની !
 આ ખુનને ચરણે અને રાતે હમારી ગોદમાં,*
 આ હમઅહમx બેઠી રહી ઝીંબૂડી સિતારી આપની !
 અકાશથી વર્ષાવતા છે ખંજરો દુરમત અવા;
 યાદી ખનીતે ઢાલ ખેંચી રહી છે આપની !

*દિવસની હાડમારીમાં અને રાત્રિની શાંતિમાં.

x શ્વાસે, રૂઝાસે, કાણુ કાણુ.

દેખી પુરાઈ ના ડરું હું, શી ફિકર છે પાપની
 બોવા પુરાઈને બધે ગંગા વહે છે આપની !
 જ્યાં જ્યાં મિલાવે હાથ યારો ત્યાં મિલાવી હાથને
 અહેશાનમાં દિલ ઝુકતું, રહેમત ખડી ત્યાં આપની !
 પ્યારું તજીને પ્યાર કાંઈ આઠરે છેલ્લી સફર;
 ધોવાઈ યાદી ત્યાં રડાવે છે જુદાઈ આપની !
 જીતું નવું જાણું અને રોડું હસું તો તે બધું;
 જૂની નવી ના કાંઈ તાજી એક યાદી આપની !
 જૂલી જવાતી છે અધી લાખો કિતાબો સામટી;
 જોયું ન જોયું છે બને જો એક યાદી આપની !
 કિસ્મત કરાવે જૂલ તે જૂલો કરી નાખું બધી !
 છે આખરે તો એકલી ને એક યાદી આપની !

અહેશાનમાં=ઉપકારમાં.   રહેમત=મહેર.
 કિતાબો=ચોપડીઓ.   કિસ્મત= નશીબ.

કોન્ત-

૯

આપજ આવા તો જોયા, પિતા પ્રભુ !
 આપજ આવા તો જોયા !
 મેં તો માનેલું કે જોયા, પિતા પ્રભુ ! આપજ ॥

દુર્ઘલ, દીન, નિરાશ, વળેલો,
 દરથી દેખી શું રોયા ? પિતા પ્રભુ ! આપજ ॥

પંક નિમગ્ન હતા ચરણો તેઃ
 પોતે દયાથી શું ઘોયા ? પિતા પ્રભુ ! આપજ ॥

સ્વચ્છ કરી જખમો સહુ જૂતા !
 લેપ લગાડીને લોહ્યા ! પિતા પ્રભુ ! આપજ ॥

મેં તો માનેલું, કે જોયા, પિતા પ્રભુ !
 આપજ આવા તો જોયા, પિતા પ્રભુ !
 આપજ આવા તો જોયા !

છોટાલાલ-

૧૦

રાગ પ્રભાત

હે પ્રભુ નામ તારું જપું પ્રીતથી,
 રીત રૂઢી સદા એ રખાવા;
 ધર્મને ધારી રહું કરણી^૧ ઉત્તમ લહું,
 આપ આપો મને એજ લહાવા.—હેં
 ટાળવા પર પીડા દીન સંભાળવા,
 ભાળવા અન્ય જ્ઞાને ભરેલા;
 રહાય થઈ શ્રીહરિ સાધનો આપજો,
 ધૃત્યું અભિલાષ એવા સરેલા.—હેં
 મન અને વાણીથી કર્મથી પણ વળી,
 પ્રાણીનું હિત કરવા જ પ્રેરો;

૧ કામ.

નાથ કરશે। તમે લવ^૧ કૃપા નેહથી,
રહેલથી સુધરે જન્મ ફેરો.—હેં

નિંધ વિચાર ને નિંધ આચારને।
અંતરે ભાવ સ્વપ્ને ન આવો,
પુનિત^૨ એવી માતિ, પુનિત નીતિ વળી;
પ્રભુ સદા મુજ હૃદયે રખાવો.—હેં

ઉપજી ઉરમિ^૩ જેવી મુજ અંતરે,
વર્ણવી તેવી ત્રિભુ તેજ આગે;
ઉચિત ધારો પ્રભુ ! તેટલું આપજો,
ભક્ત તો ભાવતું સર્વ માગે.—હેં

આપ દ્રુણાતણાં કિરણ લવ પામતાં,
દીનતા દાસની રહેજ જ્ઞશે;
લીન થઈ ભક્તિમાં ભાવ ધરી ભાવથી,
બાલ તારાં સહુ ગુણ ગાશે—હેં

૧ થોડી. ૨ પવિત્ર. ૩ મનના તરંગ.

જીવાભાષ પટેલ-

૧૨ જીવણા

પ્રેમનિધિ^૧ નાથ ! તુજ દ્વાર આવી ઉભો,
 દીન મિહાન કંજે પુકારે;
 નિધિ ભર્યો જોધ આશાભર્યો આવિયો,
 પાત્ર ખાલી પિતા હાથ મ્હારે.
 અખૂટ ભંડાર છે ભવનિધિ તાહરા,
 જિંદુ શું આપતાં શું જણાશે ?
 હાથ ઓઝો મને નિર્મુખે વાળતાં,
 કૃપણતા તાત ! તારી જણશે ?
 સૃષ્ટિનાં પ્રતિ અણુ નાથ ! સંભૂત કર્યાં,
 શક્તિ વેરી તમે હાથ છૂટે
 રંક આ બાળને પ્રમકણ મિંચનાં,
 તો પછી તાત ! સંકોચ શું છે ?
 રિદ્ધિ કે સિદ્ધિ સમૃદ્ધિની વૃત્તિ કેં,
 છે નહિ ક્ષણિક એ સૌ વિકારી;
 માયના એ પિતા ચરણ તુજમાં રમું,
 રસિક તમ પ્રેમ લહરી વિહારી.

૧ પ્રેમના સાગર. ૨ ભરપૂર.

નરસિંહરાવ-

૧૨

ભૈરવી-રાગિણી.

મંગલ મન્દિર જોલો,
 હયામય ! મંગલ મંદિર જોલો !
 જીવનવન અતિ વેગે વટાવ્યું,
 દ્વાર ઉભો શિશુ ભોળો;
 તિમર ગયું ને જ્યોતિ પ્રકાશ્યો,
 શિશુને ઉરમાં લ્યો, લ્યો,
 હયામય ! મંગલ મન્દિર જોલો !
 નામ મધુર તમ રટ્યો નિરંતર
 શિશુ સહ પ્રેમે જોલો;
 દિવ્ય તૃપાતુર આવ્યો બાલક,
 પ્રેમ અમીરસ ઢોળો,
 હયામય ! મંગલ મન્દિર જોલો !

૧૩

સુંદર શિવ મંગલ ગુણ ગાઉં ધર્મરા,
વિભુવર ભવભયહારક, નમું મહેશ્વરા—સુંદર૦ પ્રુવ.

મધુર કુસુમ વિષે રમે ગંધ સુંદરા,

કૌમુદિ મુદપ્રદા ઉષા મનોહરા;

મૃદુલ કંઠ કોકિલરવ શ્રવણસુખકરા:—

સહુમાં વસતી હસતી

પ્રતિફલિતા^૧ —શી લલિતા—સુંદરતા

પુત્ર જમહરા—સુંદર૦

વિપ્રભંભી^૨ વિષયમોહની^૩ મધુસ્વરા,

દિવ્યપ્રામપંથ જતાં આવી વિષધરા,

વિષય દોરવા મથે અહો દયાકરા !

શણુ તે, હૃદયે, બળ દે,

કર ધરી આ—પરિહરવા—મધુરરવા—

મોહનીસુરા—સુંદર૦

૧ પ્રતિબિંબ ઉત્પન્ન કરે એવી. ૨ ઇમનારી

૩ મૂઠ બનાવનારી માયા.

વિમલ સાધુહૃદય વિષે વિપદજલધરા^૧,
 વ્યાપી હમે સત્ય દૃષ્ટિ ધનતિમિરકરા^૨,
 તે સમે વિશુદ્ધ પ્રેરી જ્ઞાનરવિકરા^૩,
 કર્શ્યા ધરીને, ફરીને,
 હરી તમને સદય મને, મનમગને,
 શાંતિ દે સ્થિરા—મુંદર૦

૧૪

“દયાસિંધુ તારે બારણે પુકારું દીનઆલ-એ ચાલ”

રામ મહાડ !

પ્રેમલ જ્યોતિ તારો દાખવી,
 મુજ જીવનપંથ ઉગ્મળ. પ્રેમલ૦
 દૂર પડ્યો નિજ ધામથી હું,
 ને ઘેરે ધન અંધાર,

૧ વિપત્તિરૂપી વાહનો. ૨ ધાઠ અંધકાર
 ફેલાવનાર ૩ જ્ઞાનરૂપી રવિનાં કિરણ.

માર્ગ સૂઝે નવ ઘોર રજનિમાં,
 નનજ શિશુને સંભાળ,
 મારો જીવનપંથ ઉગ્ગળ. પ્રેમલૃં
 ડગમગતો પગ રાખ સ્થિર મુજ,
 દૂર નજર છો ન જાય;
 દૂર માર્ગ જોવા લોભ લગીર ન,
 એક ડગલું બસ થાય,
 મારે એક ડગલું બસ થાય-પ્રેમલૃં
 આજ લગી રહ્યો ગર્વમાં હું,
 ને માગી મદદ ન લગાર;
 આપબળે માર્ગ જોધને ચાલવા,
 હામ ધરી મુઠ બાળ;
 હવે માગું તુજ આધાર-પ્રેમલૃં
 ભભકભર્યા તેજથી હું લોભાયો,
 ને ભય છતાં ધર્યો ગર્વ;
 વીત્યાં વર્ષોને લોપ સ્મરણથી,
 સખલન થયાં જે સર્વ-

મારે આજ થકી નવું પર્વ-પ્રેમલઃ

તારા પ્રભાવ નિભાળ્યો મને પ્રભુ !

આજ લગી પ્રેમ ભેર,
નિશ્ચયે મને તે સ્થિર પગસેથી

ચલવી પહોંચાડશે ઘેર
હાખવી પ્રેમલ જ્યોતની સેર-પ્રેમલઃ

કદમ^૧ ભૂમિ કળાણુ^૨ ભરેલી,
ને ગિરિવર કેરી કરાડ,
ધસમસતા જા કેરા પ્રવાહો,

સર્વ વટાવી કૃપાળ
મુને પહોંચાડજે નિજ દ્વાર-પ્રેમલઃ

રજનિ જશે, ને પ્રભાત ઉજળશે,
ને સ્મિત કરશે પ્રેમાળ,

દિવ્ય ગણોનાં વદન મનોહર
મારે હૃદય વસ્યાં ચિરમાળ,

જે મેં ખોયાં હતાં ક્ષણવાર-પ્રેમલઃ

૧ કાદવ. ૨ ખુંચી જવાય એવી જમીન

૧૫

ભયો દુઃખાવતે^૧ વિકટપથ ક્ષારાખિધ^૨ ભવનો;
 જ્યહાં જોરે ગાજે પડરગણના^૩ ચંડ પવનો;
 રહ્યા જ્યાં છૂપેલા વિષમ ખડકો દુર્વિષયના,
 પ્રભો ! નૌકા મારી સરલ ચક્ષવો રાખી કરુણા. ૧
 ધરી જ્ઞાન જ્યોત ખડક ખડકે અંબુ ભ્રમણે,
 દહ ધર્માસ્થાના દહ બળતણે નાવિક મને;
 ભરીને બંડારો મધુર તુજ પ્રેમામૃત તણ્યા,
 પ્રભો ! નૌકા મારી સરલ ચક્ષવો રાખી કરુણા. ૨
 ન જાણું અજ્ઞાની આત વિકટ નૌચાલનવિધિ^૪,
 રહ્યા આશી તારી અખુટ કરુણાનો તુજ નિધિ,
 સુખ દ્વાપો માર્ગે સિમતમય રહ્યા જે અણગણ્યા,
 ત્યહાં નૌકા મારી સરલ ચક્ષવો રાખી કરુણા. ૩
 કદી ઘેરે ઘેરી હૃદય વિપદોની ધનધટા,
 મચાવી અંધાર^૫ નયન થકી લોપે પથ તદા;
 કૃપારશ્મિ પ્રેરો, ધનદળ વિખેરી દહ ધણ્યા;
 પ્રભો નૌકા પ્રેરો સુસરલ પથે રાખી કરુણા. ૪
 ૧ દુખનાં વમળો, ૨ ખારો સમુદ્ર. ૩ કામકોષ. ૪
 શત્રુ. ૪ વહાણ હંકારવાની કળા

જવાનું અંતે જે સુખમય કિનારે શ્રમ કરી,
જ્યહાં પ્હોંચી પાછા વળવું નહિં કોને કદિ ફરી;
ધરી લક્ષે તેને ચલવું મુજ નૌકા સુતરણા,
ન જાવા ઘો આડી અવળી કરીને નાથ કરુણા. ૫

નહિં ધ્વાન્તો^૧ રોકે, નહિં વિપથ ઝંઝાનિલ વહે,
ત્રસે ના આવર્તો^૨, ખડક અથડાઈ નવ રહે;
તરે એ તો ક્ષેમે સખલ ધરીને વેગ દ્વિગુણા,
જ્યહાં પ્રેરે નૌકા પ્રભુ નિજ કરે રાખી કરુણા. ૬

તરીને એ ક્ષેમે સિમતમય ભુરા વ્યોમની તળે,
વહી ચાલે પ્રેરી સુચરિત તથા મન્દ અનિલે;
જતી નાયંતી એ મૃદુ લહરીમાં ક્ષોભજ વિના
પ્રભો પ્રેરી નૌકા અનુભવતી એ દિવ્ય કરુણા. ૭

અને અંતે પેલા સિમતમય કિનારા જહિં પડ્યા,
ભર્યા આનંદોએ અનુપમ સુખોરે જહિં જડ્યાં;
તહીં દે ઉતારી સરલ ગતિયા એ સુસરણા^૩,
પ્રભો નૌકા મારી ચલવી અતુલા ધારી કરુણા. ૮

૧ અંધકાર. ૨ વમળો. ૩ સારી સરનારી

નહાનાલાલ-

૧૬

શિખરિણી.

પ્રભો^૧ અંતર્યામિ, જીવન જીવના દીનશરણા^૨,
 પિતા માતા બંધુ, અનુપમ સખા^૩ હિતકરણા;
 પ્રભા^૪ કીર્તિ કાંતિ, ધન વિભવ^૫ સર્વસ્વ જનના,
 નમું છું વંદું છું, વિમલમુખ સ્વામી જગતના.
 સહુ અદ્ભુતોમાં, તુજ સ્વરૂપ અદ્ભુત નીરખું,
 મહાજ્યોતિ જેવું નયન શશી તે સૂર્ય સરખું;
 દિશાની ગુફાઓ પૃથિવી ઉંડું આકાશ ભરતો,
 પ્રભો તે સૌથી યે પર^૬ પરમ^૭ તું દૂર ઉડતો.

૧ અંતરમાં રહેનાર-મનની વાત જાણનાર.
 ૨ ગરીબને આશ્રય આપનાર. ૩ મિત્ર. ૪ તેજ.
 ૫ ઐશ્વર્ય-મોટાઈ. ૬ ભિન્ન-જુદો. ૭ શ્રેષ્ઠ.

પ્રભો તું આદિ છે, શુચિ^૧ પુરુષ પુરાણુ^૨ તુંજ છે,
તું સૃષ્ટિ ધારે છે, સૃજનપ્રલયે^૩ નાય તુંજ છે;
અમારા ધર્મોત્તો, અહરનિશઃ^૪ ગોપાલ તુંજ છે,
અપાપી પાપીનું, શિવસદન^૫ કલ્યાણુ તુંજ છે.

પિતા છે એકાકી,^૬ જડ સકળ ને ચેતન તણો,
ગુરુ છે મોટો છે, જનકુલતણો પૂજ્ય તું ધણે;
તણે ભોકે દેવા, નથી તુંજ સમો અન્ય ન થશે,
વિભુરાયા^૭ તુંથી, અધિક પછી તો કાણુજ હશે ?

વસે બ્રહ્માંડોમાં, અમ ઉર વિષે વાસ વસતો,
તું આઘેમાં આઘે, પણ સમીપમાં નિત્ય હમતો.
નમુ આત્મા ઢાળી, નમન લળતી દેહ નમજો,
નમું કોટી વારે, વળી પ્રભુ નમસ્કારજ હજો.

અસત્યો માંહીથી, પ્રભુ પરમ સત્યે તું હધ જા,
હંડા અંધારેથી પ્રભુ પરમ તેજે તું લધ જા;

૧ પવિત્ર ૨ જુનો ૩ રાતદિવસ. ૪ કલ્યાણુનું.
૫ ઠેકણું. ૬ એકલો. ૭ સર્વવ્યાપી રાજા.

મહા મૃત્યુમાંથી, અમૃત સમીપે નાથ લઇ જા,
 તું હીણો x હું છું તે તુજ દર્શનાં = દાન દઇ જા
 પિતા પેસો આથો, જગત વીંટલો સાગર રહે,
 અને વેગે પાણી, સકળ નદનાં તે ગમ વહે;
 વહો એવી નિત્યે, મુજ જીવનની સર્વ ઝરણી*
 દયાના પુણ્યોના, તુજ પ્રભુ મહાસાગર બણી.
 થતું જે કાયાથી, ઘડીક ઘડી વાણીથી ઉચર,
 કૃતિ ઇંદ્રિયોની, મુજ મન વિષે ભાવજ સ્મરં;
 સ્વભાવે પુણ્યથી શુભઅશુભ જે કાંઈક કરં,
 ક્ષમા દૃષ્ટે જે જે તુજ ચરણમાં નાથજી ધરં.

૧૭

મારાં નયણાંની આળસરે, ન નિરખ્યા હરિને જરી,
 એક મટકું ન માંડયું રે ન ઠરિયાં ઝાંખી કરી.
 શોક મોહના અગ્નિરે તપે, તેનાં તમ અયાં;
 નથી દેવનાં દર્શનરે કાયાં તેમાં રક્ત x રણાં.

x વિનાનો. = દર્શનનાં. * કામ. x રાત્રી રણાં

પ્રભુ સધળે વિરાજેરે સજનમાં સભર^૧ ભર્યા;
 નથી આણુ પણ ખાલીરે, ચરાચરમાં^૨ ઉભર્યા.
 નાથ ગગનના જોગ રે, સદા મને છાઇ રહે;
 નાથ વાયુની પેઠે રે, સદા મુજ ઉરમાં વહે.
 જરા ઉઘડે આંખલડી રે, તો સંમુખ તેહ તદા;
 બ્રહ્મ બ્રહ્માંડ અળગારે, ઘડીયે ન થાય કદા;
 પણ પૃથ્વીનાં પડળો રે, શી ગમ તેને ચેતનની ?
 જીવે સો વર્ષ ધુરડ રે, ન ગમ તોયે કંઈ દિનની.
 સ્વામી સાગર સરિખા રે નજરમાં ન માય કદી;
 જીભ ચાકાને વિરમે રે, વિરાટ વિરાટ વદી.
 પેલાં દિવ્ય લોચનિયાં રે પ્રભુ ! ક્યારે ઉઘડશે ?
 આવાં ભૈર અંધારાં રે ! પ્રભુ ક્યારે ઉતરશે ?
 નાથ ! એટલી અરજ રે, ઉપાડો જડ પડદા;
 નેનાં ! નિરખો ઊંડે^૩ રે, હરિવર દરસે સદા.
 આંખ ! આજસ છાડો રે ઠરો એક જાંખી કરી,
 એક મટકું તો માંડો રે, હૃદય ભરી નિરખો હરિ.

૧ સંપૂર્ણ. ૨ સર્વત્ર.

તુજ ચરણું એ અમ પરમ ભોમ,
હરિ ઓ હરિ ઓ હરિ ઓ. ધ્રુવ.

કંઈ વિવિધ શાસ્ત્ર અજવાળાં,

સાધુસંતની ઉરજવાલા,

નભમંડળની દીપમાળા,

ફરે પ્રદક્ષિણા તુજ સૂર્ય સોમ.

હરિ ઓ હરિ ઓ હરિ ઓ.

વન વનની વિપુલ સમૃદ્ધિ,

મહાજનની અઢળક ખુદ્ધિ;

બ્રહ્માંડ ગાજતું નિરવધિ;

તુજ ચરણુ ઢળે નમી સકળ ભોમ.

હરિ ઓ હરિ ઓ હરિ ઓ.

પંચેન્દ્રિય પંચશિખાએ,

મન વાણી કર્મ જીવ કાચે;

અમ જીવનની કલા કલાએ,

તુજ કરે આરતી રોમ રોમ.

હરિ ઓ હરિ ઓ હરિ ઓ.

રમણભાઈ-

૧૯

તોટક

મુજ જીવન આ પ્રભુ ! તુંથી ભરું,
બલ દે, અભિલાષ હું એહ પુરું;
મુજ દેહ વિષે, મુજ આત્મ વિષે,
જડ ચેતનમાં પ્રભુ વાસ વસે.

મુજ રક્ત વિષે મુજ નાડી વિષે,
મુજ દષ્ટિ વિષે, મુજ વાણી વિષે;
મુજ તર્ક વિષે, મુજ કર્મ વિષે,
પ્રભુ વાસ વસે। મુજ મર્મ વિષે.

શિરમાં, ઉરમાં, મુખમાં, કરમાં,
પ્રભુ ! વ્યાપી રહે। મુજ અંતરમાં.
મુજ જીવન કેરું રહસ્ય ઉંડું,
બન પ્રેરક^૧ ચાલક શાસક^૨ તું.

ધરીને ઉરમાં રસની પ્રતિમા—
જહીં ઉન્નતિનો સ્થિર છે મહિમા—

૧. પ્રેરણા કરનાર, ૨ નિયમમાં રાખનાર.

રમરી આકૃતિ એ નિબ પિંછી ધરે,
 અનુસારજ ચિત્ર પછી ચિતરે.
 જ્યમ ચિત્રક એ મન-મૂર્તિ વડે,
 બહુ સુંદર ઉત્તમ સૃષ્ટિ રચે;
 ત્યમ જીવનના પટની ઉપરે,
 મુજ લેખન તે તુજ સાક્ષી પુરે.
 પ્રભુ ! મુદ્રિત અંકિત તું હૃદમાં,
 કૃતિએ બધી ત્વન્મય^૧ હો જગમાં;
 મુજ વર્તનથી છખી જે બની રહે,
 તુજ ઉજ્જવલ રૂપની ઝાંખી દીએ.

૨૦

હું બાણ તારું, પ્રભુ ! તું ધનુર્ધર;
 હૃદયેસું હું ને પ્રભુ ! છે તું નાવિક.
 હું પીંછી ને તું પ્રભુ ! ચિત્રકાર છે;
 હું સૂત્ર ને તું પ્રભુ ! સૂત્રધાર છે.

૧. તુજમય.

હું વેણું છું ને પ્રભુ ! છે તું વાદક;
 હું લેખની ને પ્રભુ ! છે તું લેખક.
 હું ટંક તારો, પ્રભુ ! શિલ્પકાર તું;
 હું છું સુરા ને પ્રભુ ! હોમનાર તું.
 સમર્પી જે જે ગતિ તેં મને, પ્રભુ !
 જે પ્રેમ્યા ધારણ તેં મને દીધું !
 જે શાસનો તેં મુજમાં જગાવીયાં !
 અમોઘ અબ્રશ પળાય સર્વથા.
 સામર્થ્ય મુને પ્રભુ એવું આપજે !
 ને શસ્ત્ર સાચું મુજને બનાવજે !
 આદેશ તારા લઈ જવું સિદ્ધિએ !
 સંકલ્પ તારા ગુંથું મારી બુદ્ધિએ !

વિષવિષ પ્રભુ ! તારાં સાધનો વિશ્વકર્મે;
 પૃથક પૃથક રીતે યોજના તારી સાધે;
 મનુજ પણ ધરે છે, કાયં સંદેશ તારો;
 બળ સફળ થવાનું માત્ર તું આપનારો.

ખખરદાર-

૨૧

પાય પડું અમી આપોરે,
જગતનાથા પાય પડું અમી આપો.

તરક ચંદ્ર ઝગે આકશે
કાટિ પ્રભાકર^૧ જ્યોતિ પ્રકાશે,
વિશ્વે વિમળ પ્રભા વ્યાપો, વ્યાપો, વ્યાપોરે-જ૦

બાળક અરુ પડ્યાં અંધારે,
જ્યોતિ થકી જગ ફાંફાં મારે;
આંજો અમી, એ તમ કાપો, કાપો કાપોરે-જ૦

ધન ધુમ્મટના પડદા ઘેરા
ઘોઘ ફૂટે કમમ ચંદની કેરા
હૃદયે હૃદયે રસ થાપો, થાપો, થાપોરે-જ૦

૧ સૂચ'

શ્રીમદ્ ઉપેન્દ્ર-

૨૨

આપજો આપજો, સારું સધળું મને
 હે પ્રભુ, આજ આખા દિવસમાં;
 બલ ગણી બહાલ મારા ઉપર આણજો,
 જેથી હું રહું બધો દિવસ સુખમાં.
 આપજો આપજો સદ્ગુણો આપજો,
 અપજો વળી બહુ શુભ વિચારો;
 આપજો આપજો આપની ભક્તિ ને,
 આપજો વળી મને સંગ સારો.
 આપજો આપજો મીઠી વાણી મને,
 રાખજો મારું મન ખૂબ રાજી;
 સૌનું હું કામ કરું એવું બળ આપજો,
 સૌની સેવા કરું જેથી જાઝી.
 સૌથી બહુ આપજો આપ પ્રભુની કૃપા,
 જેથી મળશે મને જે હું માગું;
 માગ્યું નથી સારું જે તેહ પણ આપજો,
 એટલું બોલી હું પાપ લાગું.

સ્નેહજ્વળિત-

૨૩

હોડી.

પ્રભુ ! પરમ પ્રાણુ ! આપ છો અનન્ત,
આપ વાસ હૃદય હૃદય ને દિગ્ગન્ત.
દૃષ્ટિ અંતરે ઉતારું તેજ જોવા,
અંધકારની અનિષ્ટ છાપ ધાવા.
ભૂમિ વારિ તેજ ગગન વળી વાયુ.
જગત પંચભૂતથી બધું રચાયું.
દયા જોજ આપની પ્રભુ ! અમાપ,
પડે હૃદય હૃદય એ પ્રતાપી છાપ.

મળે પાપ પછી સમય ફળ સુધીને,
 ક્ષમા પ્રાર્થાને પુનિત એ થવાનો;
 ક્ષમા આપની અગાધ સર્વ સ્થાને,
 શુદ્ધ પાપ—તાપ—કર્મથી થવાને.
 નયન આસપાસ સૃષ્ટિને વિભોકે,
 કૃતિ અદ્ભુત અનેક જોઈ થાકે.
 આપ ધ્યાનનું અસીમ સુખ સેવા,
 પ્રભુ ! ધર્મ એ શીખી પ્રસાદ લેવા.
 પ્રાણી માત્ર આપનું જ એક રૂપ,
 કેમ સેવું એ ન આપનું સ્વરૂપ ?
 હયા દાન ક્ષમા ધર્મ પ્રાણુસેવા,
 જીવન 'વી હૃદય દૈવી અત્ર રહેવા.
 પ્રભુ ! આપનાં અગાધ કલાશક્તિ,
 પ્રેરતાં અનેક સદ્ગુણો સુવર્ણ.
 ભણું જ્ઞાનતેજ જગતમાં સુહાતું,
 રમું એ પવિત્ર તેજમાં સદા હું.

હરિહરભાઈ-

૨૪ ભૈરવી

એકજ દે ચિનગારી,

મહાનલ ! એક જ દે ચિનગારી.

ચક્રમક લોહું ધમતાં ધસતાં;

ખરચી જુદગી સારી

જામગરીમાં તણુખો ન પડ્યો,

ન ફળી મહેનત મારી,

મહાનલ ! એક જ દે ચિનગારી.

ચાંદો સળગ્યો સૂરજ સળગ્યો,

સળગી આભ-અટારી.

ના સળગી એક સગડી મારી,

વાત વિપતની મારી,

મહાનલ ! એક જ દે ચિનગારી.

થંડીમાં મુજ કાયા થથરે,

ખૂટી ધીન્જ મારી;

વિશ્વાનલ ! હું અધિક ન માગું-

માગું એક ચિનગારી.

મહાનલ ! એક જ દે ચિનગારી.

મણિલાલ ભટ્ટ-

૨૫

ગઝલ

અમારા બાહુમાં બળ દે, અહોનિશ દેશહિત કરવા;
અમૂલ્યું બુદ્ધિનું બળ દે, અનેરાં^૧ દેશહિત કરવા.
અમેને ધૈર્ય ને શાંતિ, સદા દે દુઃખ સહવાને;
દયા દે ઊંડી હૃદયે તું દીનેનાં દુઃખ દહવાને
મુસલમાનો અને હિંદુ, બધામાં સંપ તું દેજો,
હિંદો ઉત્સાહ ને આશા, વળી આરથા બરી દેજો.
તખ્તવી દેહની પરવા, સદા દે દેશની પરવા,
ગરીબી યા અમીરીમાં સદા જનસેવ તું દેજો.
વળી વિચાર વાણી ને સદા દે ઐક્ય આચારે;
સદા દે ઇષ્ટની સિદ્ધિ, સદા ઉત્સાહ વિચારે.
દયાળુ ધરને યાત્રુ અમેને સદ્ગુણો દેજો;
સદા જનસેવ એ પ્યાર, અમારું સૂત્ર તું કરજો.

૧ ઓર.

અજ્ઞાત-

૨૬

મને કહોને પરમેશ્વર કેવા હશે ?
 ક્યાં રહેતા હશે ? શું કરતા હશે ?—મને કહોને.
 ગગનની ઓઢણીમાં ચાંદા સૂરજને,
 તારાને ગુંથનાર કેવા હશે ? મને૦
 આંખાની ઉંચી ડાળિયે ચડીને,
 મોરોને મૂકનાર કેવા હશે ? મને૦
 મીઠા એ મોરોનો સ્વાદ ચખાડી,
 ક્રાયલ બોલાવનાર કેવા હશે ? મને૦
 ઉંડા એ સાગરનાં મોજાં ઉછાળી,
 ઘૂ ઘૂ ગજવનાર કેવા હશે ? મને૦
 મને ચે મારી માડીને બોલે,
 હાંસે હુલાવનાર કેવા હશે ? મને૦

૨૭

ગઝલ

મુંઝાઉં છું ખરે ભગવંત! કરું પૂજા કયી રીતે?
 હૃદયની ભક્તિથી સેવા કરું હું નાથ! કયી રીતે?
 તમારા તેજથી ચમકે સુરજ ને ચંદ્ર ને તારા,
 બલા ભગવાન દીપક શું બતાવું આપને તે હું?
 સ્વરૂપ છે શુદ્ધ ને અતિ દિવ્ય સ્નાનેથી સ્પર્શું શું?
 ન માયાથી વિલેપાયે, કરું અર્ચા વિલેપન શું?
 સકળ પુષ્પો મહોં રાગે, દીસે સુરાસ ને રંગે,
 પ્રભુને પુષ્પ તે શાં હું, ચઢાવું બાવ ધારીને?
 નહાના ને વળી મોટા જીવેને પોષનારાને
 ધરું શું, અદ્ય નૈવેદ્ય અરે હું માનવી પામર?
 નિરૂંઢ^૧ નિરાકાર ત્રિગુણાતીત^૨ હે નાથ!
 બધે વ્યાપી રહ્યા છો ત્યાં કરું શું સ્થૂલ પૂજા હું?
 ૧ સુખદુઃખ ઇ. રહિત. ૨ ત્રણે ગુણથી પર.

સકળ જગના જીવો જે જે અધા છે આપની મૂર્તિ,
 દયા ને પ્રેમથી સેવા કરે, તે આપની ભક્તિ.
 દુઃખી ને દીનની સેવા યથાશક્તિ અને મુજથી,
 પ્રભુજી ચરણમાં ભાવે સમર્પું હું ખરા મનથી.
 કરું અર્પણ બધું પ્રભુને ચહું નાલેશ ફળ મનથી,
 કરું જે ભક્તિ એ રીતની ખરી છે તે પૂજા ઠશની.

૨૮

રમ્ય મૂર્તિ નાથની શી દૃષ્ટિએ તરી રહી,
 દિવ્ય કાન્તિ કાન્ત કરી હૃદયમાં રમી રહી-રમ્ય૦
 જેતો વાયુમાં ઉડાંતી, જેઉં વારિમાં તરંતી,
 આસપાસ એ હસંતી, જ્યાં ત્યાં વિલસી રહી-રમ્ય૦
 વૃક્ષમાંહી વૃક્ષ રૂપ, અનલમાં અનલ સ્વરૂપ,
 તેજમાંહી તેજ રૂપ, સર્વમાં શમી રહી-રમ્ય૦
 આ વિધિ સમીપ રહીને સહ્ય સર્વેના થઇને,
 અંકમાં રમાડી મને, નિજસ્વરૂપ કરી રહી-રમ્ય૦

૨૯

ધનાશ્રી.

સૌનું કરો કલ્યાણ, દયાળુ પ્રભુ

સૌનું કરો કલ્યાણ-ટેક૦

માણસ પશુ પંખીની સાથે,

જંતુ જીવ તમામ-દયાળુ પ્રભુ.

જગના વાસીઓ સૌ સુખ ભોગવે,

આનંદ આઠે જામ-દયાળુ પ્રભુ.

દુનિયામાં દઈ દુકાળ પડે નહિ,

હડે નહિ કોઈ ગામ-દયાળુ પ્રભુ.

સર્વ જગે સુખકારી વધે ને

વળી વધે ધન ધાન્ય-દયાળુ પ્રભુ.

કોઈ કોઈનું જીરું ન ઇચ્છે,

સૌનું ઇચ્છે સૌ સમાન-દયાળુ પ્રભુ.

પોત પોતાના ધર્મ પ્રમાણે,

સર્વ જગે ભગવાન-દયાળુ પ્રભુ.

સ્વીન્દ્રનાથ ટાગોર -

૩૦

અંતર મમ વિકસિત કરો અંતરતર હે !
 નિર્મલ કરો હૃદય^૧ કરો સુંદર કરો હે !
 જાગૃત કરો ઉચ્ચ^૨ કરો, નિર્ભય કરો હે !
 મંગલ કરો નિરલસ^૩ નિઃસંશય કરો હે ! અંતર.

યુક્ત કરો હે *સંચાર સંગે,

મુક્ત કરો હે બન્ધ;

સંચાર કર સકલ કર્મે,

શાંત તોમાર^૪ હૃદય

ચરણપદ્મે મમ ચિત્ત નિષ્પન્દિત^૫ કરો હે !
 નંદિત^૬ કરો નંદિત કરો નંદિત કરો હે !
 અંતર મમ વિકસિત કરો અંતરતર હે !

૧ તત્પર, તૈયાર. ૨ આળસ રહિત. સહુની*

૩ તહારો. ૪ આશા. ૫ સ્થિર. ૬ આનંદિત

૩૧

જાત બહોણું કેરી જાત,	રામ તૂહિ તૂહિ !
નાથ બહોણું કેરો નાથ,	રામ તૂહિ તૂહિ !
ગતિ બહોણું કેરી ગતિ,	રામ તૂહિ તૂહિ !
પતિત કેરો પાવન પતિ,	રામ તૂહિ તૂહિ !
નેણું કેરું નમણું નૂર,	રામ તૂહિ તૂહિ !
રસના કેરું રસપૂર,	રામ તૂહિ તૂહિ !
રતનો કેરો મોંઘો હાર,	રામ તૂહિ તૂહિ !
જીવનો જીવો જોડીદાર,	રામ તૂહિ તૂહિ !
રૂપ રૂપનો ભંડાર,	રામ તૂહિ તૂહિ !
વાણી મીઠી મનોહાર,	રામ તૂહિ તૂહિ !
સુખ સાચું નેવણી સ્થિર,	રામ તૂહિ તૂહિ !
મરમો કેરી પ્યારી પીડ,	રામ તૂહિ તૂહિ !
મારું ભિખારીનું ધન,	રામ તૂહિ તૂહિ !
મારું મૂગાનું વચન,	રામ તૂહિ તૂહિ !
જન્મ્યા કાળનો હિંદોળો,	રામ તૂહિ તૂહિ !
મરવા કાળે શીતળ ખોળો,	રામ તૂહિ તૂહિ !

જીગતરામ

૩૨

કરો રક્ષા વિપદ માલી, નથી એ પ્રાર્થના મારી;
 વિપદથી ના ડરું કે દિ, પ્રભો ! એ પ્રાર્થના મારી.
 મળે દુઃખ તાપથી શાંતિ, નથી એ પ્રાર્થના મારી;
 સહુ દુઃખો શકું જીતી પ્રભો ! એ પ્રાર્થના મારી.
 સહાયે કે ચઢે આવી, નથી એ પ્રાર્થના મારી;
 તૂટે ના આત્મબળ દોરી, પ્રભો ! એ પ્રાર્થના મારી.
 મને છળ હાનિથી રક્ષો, નથી એ પ્રાર્થના મારી;
 ડગું ના આત્મશ્રદ્ધાથી, પ્રભો ! એ પ્રાર્થના મારી.
 પ્રભો ! લે પાર ઉતારી, નથી એ પ્રાર્થના મારી;
 તરી જવા ચહું શક્તિ, પ્રભો ! એ પ્રાર્થના મારી.
 હરિ ! બોળે હરી લે તું, નથી એ પ્રાર્થના મારી;
 ઉઠાવી હું શકું સહજે, પ્રભો ! એ પ્રાર્થના મારી.
 સુખી દિને સમરું ભાવે, દુઃખી અંધાર રાત્રિએ;
 ન શંકા તું વિષે આવે, પ્રભો ! એ પ્રાર્થના મારી.

૩૩

દીડી

હૃદય કઠિન અને શુષ્ક બને ન્યારે,
 કૃપાધાર સહિત હો પધારો ત્યારે.
 લાગે જીવન રસહીન કટુ ન્યારે,
 ગાનઝરણુ સહિત હો પધારો ત્યારે.
 ગર્જ ગર્જને પ્રવૃત્તિ ગુંગળાવે,
 શાંતિનાથ ! શાન્તિ સહ પધારો ત્યારે.
 દીનહીન ઉર ખૂણે લપાય ન્યારે,
 રાજવિધિસહ પધારો દાર ત્યારે.

વાસના વિપૂલ મોહધૂળવડે જ્યારે,
કરી અંધ દીન હૃદયને ભુલાવે.
પ્રાર્થું હે પવિત્ર ! હે અનિદ્રનાથા !
તેજ ગર્જનસહ હે પધારો ત્યારે.

૩૪

નિવેદન તમ પ્રતિ એ માઈં
અંતર અંતરની નિર્બલતા છેદન કરજો,
હે નાથ ! નિવેદન તમ પ્રતિ એ માઈં.
જલ અર્પો સુખ રહેજો સહવા,
જલ અર્પો દુઃખ રહેજો સહવા
સ્મિત વિકસિત વદને હું ઉપેક્ષું
પ્રજ્વલ વગ સુખ દુઃખનાઃ
દાતા ! એવું જલ યાયું,
નિવેદન તમ પ્રતિ એ માઈં.

×સર્વદા જ્યત એવા પ્રભુ

સેવા પર ઉપકારો દારા
 પ્રેમ સદૃશ મમ કરું હું પ્યારા !
 મુદ્ર અબલ જનને ન ઉપેક્ષું
 સમદને શિર નહિ નામું;
 ઠાતા ! એવું બલ યાચું,
 નિવેદન તમ પ્રતિ એ માફ.
 તુચ્છ વાતથી પર ક્ષમાએ,
 રાખું મમ મન દિને નિશાએ,
 તમ ચરણે મમ શુભ ગુણ અપું
 અચલ પ્રેમ શ્રદ્ધાએ,
 ઠાતા ! એવું બલ યાચું;
 નિવેદન તમ પ્રતિ એ માફ.

જોવર્ધનભાઈ

૧ અવગણના કરું, ૨ મદવાળાને. ૩ હંમી.

દેશખંડુ હાસ:—

૩૫

રાગ માઠ

મારા જ્ઞાન ગુમાનની માંસડી,
ઉતરાવો શિરેથી આજ.

મારાં પુસ્તક પોથાની પોટલી,
ઉતરાવો શિરેથી આજ.

બોળો બેંચી બેંચી માથું ફાટે મારું,
કાયામાં કળતર થાય;

હાંશી હાંશી મારું હૈયું થાક્યું છે ને,
આંખે અંધારાં ઘેરાય રે.

મેર મુગટ માથે હાથે બંસી ને,
રાધાનો આતમરામ

એવા રૂડા ગોપાળાને મળવા,
તલસે હવે મારા પ્રાણુ.

વેદ ભૂલું વેદાંત ભૂલું બલે,
દેખાય છે તારાં રાજ,

આવું છું ઓળહાલા કુંજ દારે તારે.

દીવો પેટાવાને કાજ ર૦

મેઘાણી.

હિંદી

૩૬

રાગ કલ્યાણ-ત્રીન તાલ
ચરન-કમલ બન્દોં હરિરાધ ।
જાકી કૃપા પંગુ ગિરિ લાંઘે,
અંધેરે કા સખ કધુ દરસાધ
બહિરો સુનૈ મૂક પુનિ બોલૈ,
રંક ચલૈ સિર છત્ર ધરાધ
સૂરદાસ સ્વામી કરુનામય
બારબાર નમો તેહિ પાઈ ॥

૩૭

રઘુવર ! તુમકો મેરી લાજ ।
સદા સદા મૈ સરન તિહારી, તુમ બડે ગરીબનવાજ^૧ ॥
પતિતઉધારન બિરુદ તિહરો સ્તવનન સુની અવાજ ॥
હૈં તો પતિત પુરાતન કહિયે, પાર ઉતારો જહાજ ॥
અધ^૨-ખંડન, દુઃખ-ભંજન જન કે ચહી તિહારો કાજ ॥
તુલસિદાસ પર કિરપા કરિયે બકિત-દાન દેહુ આજ ॥

૧ દીનાનાથ. ૨ પાપ.

તૂ દયાલુ, દીન હૌં^૧, તૂ દાનિ, હૌં બિખારી ।
 હૌં પ્રસિદ્ધ પાતકી, તૂ પાપપુંજહારી^૨ ॥ ૧ ॥
 નાથ તૂ અનાથ કો, અનાથ કૌન મોસો ?
 મો સમાન આરત^૩ નહં, આરતહર તોસો ॥૨॥
 બ્રહ્મ તૂ, હૌં જીવ, તૂ ઠાકુર, હૌં ચેરો ।
 તાત, માત, ગુરુ, સખા, તૂ સખ વિધિ હિતૂ મેરો ॥૩॥
 તોહિં મોહિં નાતે અનેક માનિયૈ જો ભાવૈ ।
 જયોં ત્યોં^૪ તુલસી કૃપાલુ ચરન-સરન પાવૈ ॥૪॥

ઠાકુર તુમ શરણાધ આયા ।
 ઉતર ગયો મેરે મનકા સંશા
 જખ તેરે દરશન પાયા ॥ ધ્રુવ૦ ॥
 અનબોલત મેરી બરથા^૬ જની
 અપના નામ જપાયા ।
 દુખ નાઠે સુખ સહિજ સમાયે
 અનંદ અનંદ ગુણુ ગાયા ॥ ૧ ॥

૧ા હું ૨ પાપસમૂહનો હરનાર. ૩ દુઃખી. ૪ ચેલો
 શખ. ૫ કોષપણુ રીતે. ૬ વ્યથા.

બાંહ પકરિ કઠિ લીને અખુને
 ગૃહ અંધ કૂપતે માયા ।
 કહુ નાનક ગુરુ બંધન કાટે
 બિધુરત આનિ મિલાયા ॥ ૨ ॥

૪૦

હે જગ-ત્રાતા, વિશ્વ-વિધાતા,
 હે સુખ-શાન્તિ નિકેતન^૧ હે
 પ્રેમ કે સિંધો, દીન કે બંધો,
 દુઃખ—દારદ્ર-વિનાશન હે ! ધ્રુવ
 નિત્ય, અખંડ, અનંત, અનાદિ,
 પૂરણ બ્રહ્મ, સનાતન હે !
 જગ-આશ્રય, જગપતિ, જગવંદન,
 અનુપમ, અલખ, નિરંજન હે !
 પ્રાણ સખા, ત્રિભુવન પ્રતિપાલક,
 જીવન કે અવલંબન હે ! ॥ ૧ ॥

૧ સ્થાન.

૪૧

રચા પ્રભુ તૂને યહ બ્રહ્માંડ સારા ।

પ્રાણોંસે પ્યારા તૂહી સબસે ન્યારા ॥ ધ્રુ०

તૂહિ બાધ બંધો તૂહિ જગતજનની ।

સકલ જગત મેં એક તેરા પસારા ॥ ૧ ॥

ધર્મ દૂધ સે માતા તુમ હમકો પાલો ।

દેવો ખોલ વિદ્યાકા અપને બંડારા ॥ ૨ ॥

નમા કર સીસ પ્રભુ વિનતી હમારી ।

દેઓ દાન ભક્તિ કા હોવે વિસ્તારા ॥ ૩ ॥

૪૨

પ્રભુજી ! તુમ ચંદન, હમ પાની ।

જાકી અંગ અંગ બાસ સમાની ॥

પ્રભુજી, તુમ ધન બન હમ મોરા ।

જૈસે ચિતવત ચંદ ચકોરા ॥

પ્રભુજી, તુમ દીપક હમ બાતી ।

જાકી જોતિ બરૈ દિન રાતી ॥

પ્રભુજી, તુમ મે.તી હમ ધાગા^૧ ।
જૈસે સોનેહિં મિલત સુહાગા ॥

પ્રભુજી, તુમ સ્વામી હમ દાસા ।
જૈસી ભકિત કરૈ રૈદાસા ॥

૪૩

ઐ હરિ સુંદર ઐ હરિ સુંદર
તેરો ચરણ પર શીશ નમે ॥
સેવક જનકે સેવ સેવ પર
પ્રેમી જનાંકે પ્રેમ પ્રેમ પર ;
દુઃખી જનાંકે બેદન^૨ બેદન
સુખી જનાંકે આનંદ આનંદ હે ॥ઐ..॥

બના બનાડે^૩ મેં સાંવલ^૪ સાંવલ
ગિરી ગિરી મેં ઉન્નત ઉન્નત ॥ઐ..॥
સરિતા સરિતા ચંચલ ચંચલ
સાગર સાગર ગંભીર હે ॥ઐ..॥

૧ દોરો, ધાગો. ૨ વેદના. ૩ વનવનમાં. ૪ સ્યામલ

੪੪

ਰਾਮ ਕਹੋ ਰਹਮਾਨ ਕਹੋ ਭੋਭ,
 ਭਾਨ ਕਹੋ ਮਹਾਦੇਵ ਰੀ
 ਪਾਰਸਨਾਥ ਕਹੋ ਭੋਭ ਅਲਾ,
 ਸਕਲ ਅਲਾ ਸੁਖਸੇਵ ਰੀ.

ਰਾਮ० ॥ ੧ ॥

ਭਾਭਨ^੧ ਭੇਦ ਕਲਾਵਤ ਨਾਨਾ,
 ਭੇਦ ਭ੍ਰਿਤਿਕਾ ਰੁਪ ਰੀ;
 ਤੈਸੇ ਭਾਂਡ ਕਲਪਨਾਰੋਪਿਤ,
 ਆਪ ਆਪਣੇ ਸਰੂਪ ਰੀ.

॥ ਰਾਮ० ॥ ੨ ॥

ਨਿਭਪਦ ਰਮੇ ਰਾਮ ਸੋ ਕਹਿਯੇ,
 ਰਹਿਮ^੨ ਕਰੇ ਰਹਿਮਾਨ ਰੀ,
 ਕਰੇ ਕਰਮ ਭਾਨ ਸੋ ਕਹਿਯੇ,
 ਮਹਾਦੇਵ ਨਿਰਾਧੁ ਰੀ.

॥ ਰਾਮ० ॥ ੩ ॥

੧ ਪਾਤਰ, ਵਾਸਥੁ. ੨ ਰਹਿਮ.

પરસે રૂપ પારસ સો કહિયે,
 બ્રહ્મ ચિન્હે સો બ્રહ્મ રી.
 ઇહ વિધિ સાધો આપ આનન્દ ધન,
 ચેતનમય નિકર્મ રી.

॥ રામ૦ ॥ ૪ ॥

૪૫

અબકી ટેક હમારી। લાજ રાખો ગિરિધારી ॥ ૧ ॥
 જૈસી લાજ રાખી અર્જુન કી ભારતયુદ્ધ મંઝારી^૧
 સારથિ હો કે રથ કે। હાંકો ચક્રસુદર્શનધારી ॥
 બકતનકી ટેક ન ટારી ॥ ૧ ॥

જૈસી લાજ રાખી દ્રૌપદી કી હોન ન દીનિ ઉધારી^૨
 ખૈયત ખૈયત દો ભુજ થાકે દુઃશાસન પચહારી^૩ ।
 ચીર બઢાયો મુરારી ॥ ૨ ॥

સૂરદાસ કી લાજ રાખો, અગ કો હૈ રખવારી ?
 રાધે રાધે શ્રીવર પ્યારો શ્રીવૃષભાનદુલારી ।
 શરણુ તક આયો તુમહારી ॥ ૩ ॥

૧ મોઝાર. ૨ ઉધાડી. ૩ થાકયો.

વિદ્યામંદિરની પ્રાર્થના	૧
વ્યાયામ મંદિરની પ્રાર્થના	૨
સવારની પ્રાર્થના	૩
સાયંકાળની પ્રાર્થના	૬
૧ અખિલ બ્રહ્માંડમાં એક તું શ્રીહરિ	૯
૨ નહિ રે વિસાઈ હરિ	૧૦
૩ દીનનો દયાળ છોડી	૧૧
૪ અખિલ બ્રહ્માંડના નાથ	૧૧
૫ પરમેશ્વર પૂર્ણ કૃપાલ તમે	૧૩
૬ દીનાનાથ દયાળ નટવર	૧૫
૭ મારી નાડ તમારે હાથે	૧૬
૮ જ્યાં જ્યાં નઝર મારી ઠરે	૧૭
૯ આપજ આવા તો જોયા	૧૪
૧૦ હે પ્રભુ નામ તારું જપું પ્રીતથી	૨૦
૧૧ પ્રેમનિધિ નાથ	૨૨
૧૨ મંગલ મંદિર ખોલો	૨૩
૧૩ સુંદર શિવ મંગલ	૨૪

૧૪ પ્રેમલ જ્યોતિ તારો દાખવી	૨૫
૧૫ ભયો દુખાવતો	૨૮
૧૬ પ્રભો અંતર્યામિ	૩૦
૧૭ મારાં નયણાંની આગસરે	૩૨
૧૮ તુજ શરણું એ અમ પરમ જોમ	૩૪
૧૯ મુજ જીવન આ પ્રભુ તુંથી ભરું	૩૫
૨૦ હું બાણ તારું પ્રભુ ! તું ધનુર્ધર	૩૬
૨૧ પાય પડું અમી આપોરે	૩૮
૨૨ આપજો આપજો	૩૯
૨૩ પ્રભુ પરમ પ્રાણ આપ છો અનંત	૪૦
૨૪ એક જ દે ચિનગારી	૪૨
૨૫ અમારા બાહુમાં બળ દે	૪૩
૨૬ મને કહોને પરમેશ્વર કેવા લશે	૪૪
૨૭ મુઝાઉં છું ખરે ભગવંત	૪૫
૨૮ રમ્ય મૂર્તિ નાથની	૪૬
૨૯ સૌનું કરો કલ્યાણ	૪૭
૩૦ અંતર મમ વિકસિત કરો	૪૮
૩૧ જાત વહોણાં ફેરી જાત	૪૯

૩૨ કરો રક્ષા વિપદ માંહી	૫૦
૩૩ હૃદય કઠિન અને શુષ્ક અને જ્યારે	૫૧
૩૪ નિવેદન તમ પ્રતિ એ માઈ	૫૨
૩૫ મારા જ્ઞાન ગુમાનની ગાંસડી	૫૪

હિંદી

૩૬ ચરન કમલ બન્દૌ હરિનાર્થ	૫૫
૩૭ રધુવર ! તુમકો મેરી લાજ	૫૫
૩૮ તું દયાલુ દીન હૈં	૫૬
૩૯ ઠાકુર તુમ શરણાર્થ આયા	૫૬
૪૦ હે જગત્રાતા વિશ્વવિધાતા	૫૭
૪૧ રચા પ્રભુ તુને યહ બ્રહ્માંડ સારા	૫૮
૪૨ પ્રભુજી તુમ ચંદન હમ પાની	૫૮
૪૩ એ હરિ સુંદર	૫૯
૪૪ રામ કહો રહમાન કોઉ	૬૦
૪૫ અબકી ટેક હમારી	૬૧

માવભૂમિને ચરણે

ઐ માવભૂમિ તેરે ચરણે, મેં સિર નમાઉં,
 મેં અક્ષિ બેઠા અપની, તેરી સરભૂમેં લાઉં. ઐં
 આથે પે વ હો ચંદન, છાતી પે વ હો માખા,
 બિન્દા પે ઓલ વ હો, મેં તેરા નામ ગાઉં. ઐં
 જિસરો સુખ લખે, શીરામ કૃષ્ણ કૈસે,
 હસ તેરી પ્રવિદ્યા મેં નિજ શોષ પે ચલાઉં. ઐં
 માની સમુદ જિસણી પ્રવિદ્યા પાન કરે,
 કરતા હો માન તેરે હસ પેરકે મનાઉં. ઐં
 ને દેશ માનવાલે ચઢકર ઉતર ગયે સળ,
 ગેરે રહે ન કહે પુષ્કર લી એક પાઉં. ઐં
 સેનામેં તેરી સારે બેઠોડા બૂલ જાઉં,
 વહ પુરુષ નામ તેરા મતિદિન સુનુ સુનાઉં. ઐં
 તેરેહી મન આઉં, તેરાહી મન ગાઉં
 મન સ્મીર દેહ પુજ પર જાલિદાન મેં ચલાઉં. ઐં

વંદે માતરમ્

વંદે માતરમ્

સુભગામ્ સુમલામ્ મલયગીતાવામ્
રાસ્ય સ્વામલામ્ માતરમ્-વંદે માતરમ્
શુભ-ચોક્ષ્મામ્ પુલ્કિતવામિનીમ્
કુન્દકુમ્ભિત કુમદ્ય ચોક્ષિનીમ્
સુદાસિનીમ્ સુમધુરવામિનીમ્
સુખદામ્ મરદમ્ માતરમ્-વંદે માતરમ્
વિશાદાદિ કંઠ સ્વાદ્ય નિનાદ્ય મરાદ્યે
કોટિકોટિગુણૈર્મયા મદ્યદ્ય બાદ્યે ?
કે બાદ્યે માઃ કુમ્ભિ બાબદ્યે ?
બહુ બલધારિણીમ્ નમ્યામિ તારિણીમ્
રિપુદ્ય વારિણીમ્ માતરમ્-વંદે માતરમ્
બંકીમચંદ્ર ચંદ્રોપાધ્યાય

